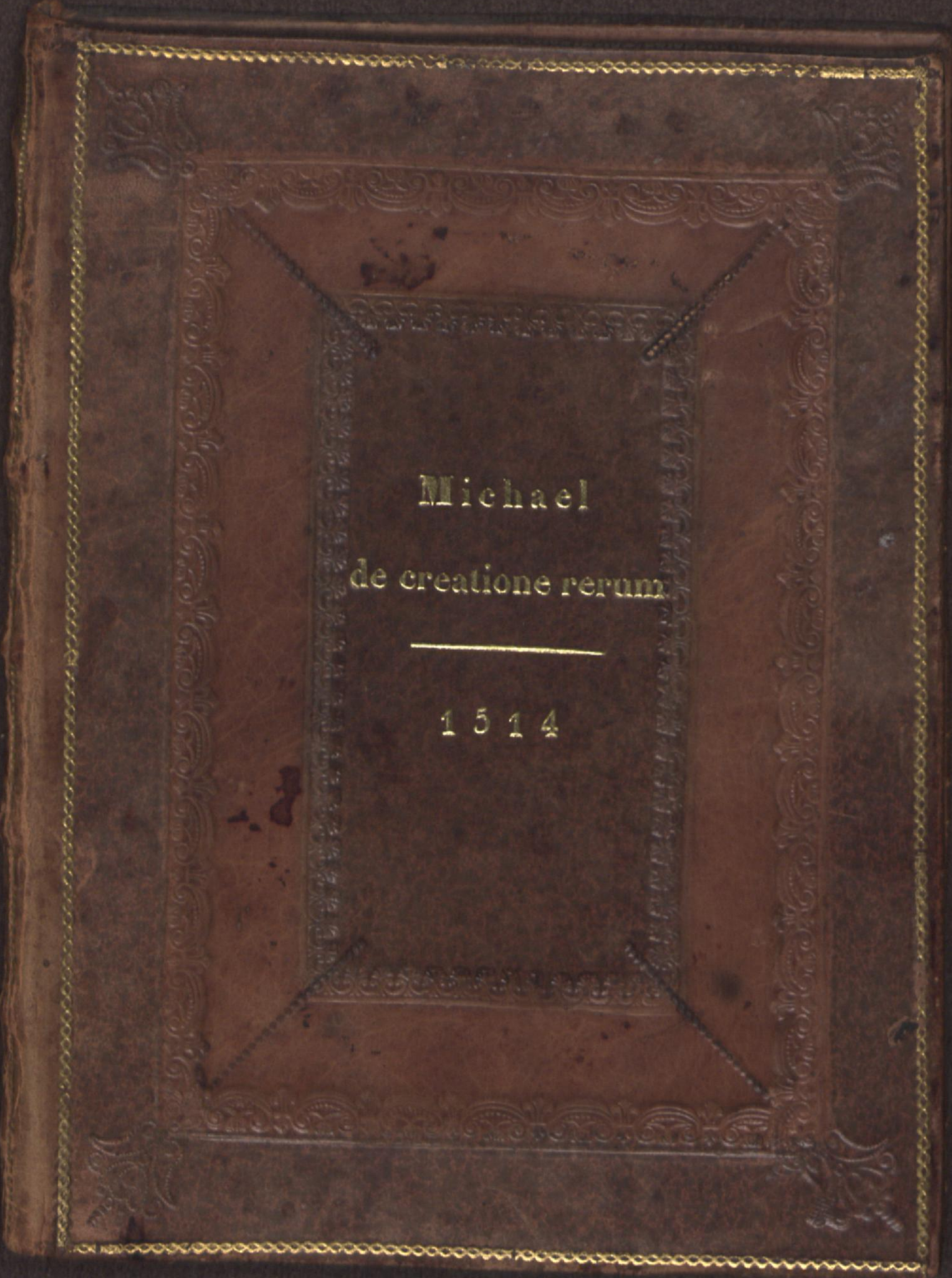

Michael

de creatione rerum

1514

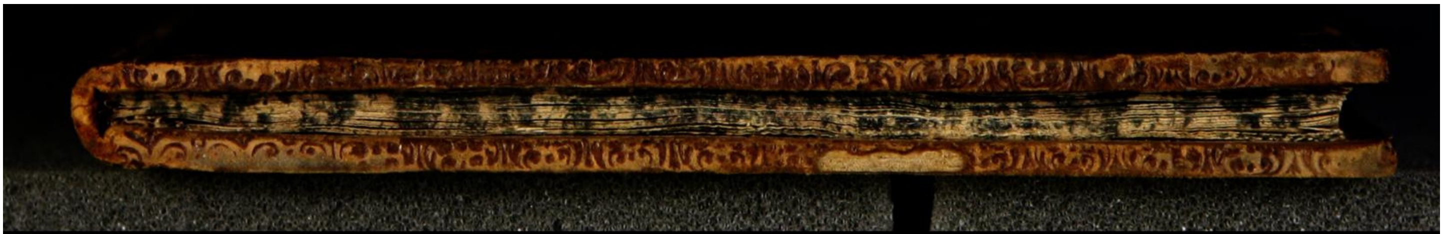

N° 522

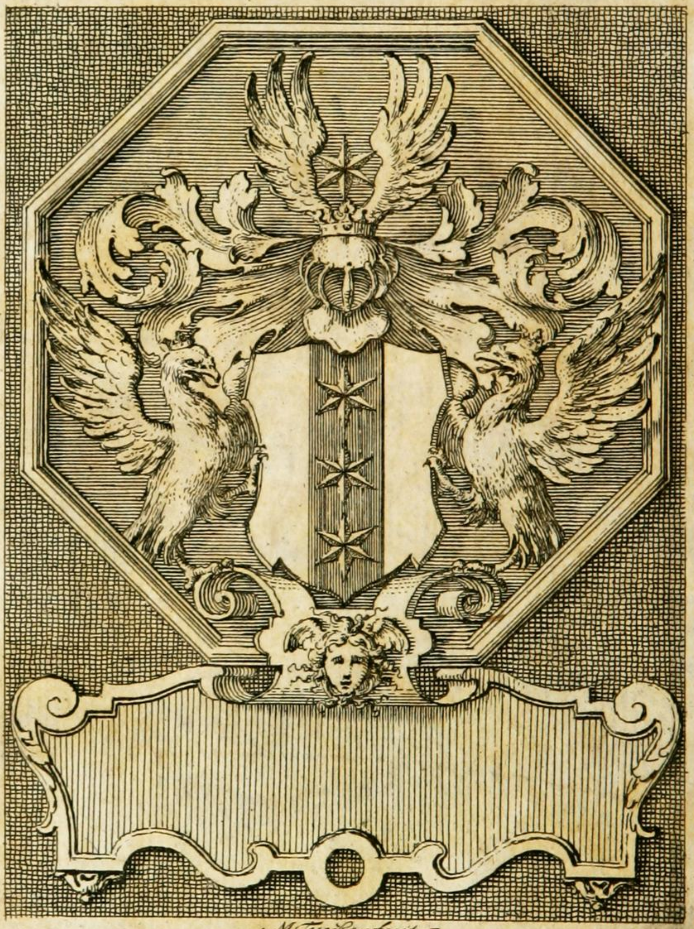

M. Tuscher fecit

LN 175 ex. 2

BIBLIOTHECA RE

Pal 276

4° Defekt.: Bl. Di mgl.

Box

LN 175

De creatione reruꝫ.

¶ Har begyndher en lidhen bogh. Hwilcken
ther tractherer och vnderwijs mz ſtor løſt hwar
ledz gud fadher aff førſtha begyndelſa haffuer al
ting ſckapt. Och huarledz dieffuelen hã beſwegh
wora førſtha foreldrerna Adam och Euam. Mz
en ſubtilig forklaring: hwarledz forbeneffndha
Adam och Eua the bleffua vtdreffna aff paradis
ſtrax effther ſyndhñ. Och hwad plagher thm̃ ſt
dhen offuergick for ſyndzens ſckyld.

[illegible]

BIBLIOTHECA REGIA HAFNIENSIS

Thz ſculla alla manniſcka faa at widha
hwi gud hā ſchaptha aff ewigha tidha
nathwrligha ting ath bliffua
En ſag war thetta ſom ieg forſtaar
och ſcriffthn̄ ſigher och ſaffn aff gaar
ſyna gaffuer wildha han thm̄ giffua

Han ſckaptha førſt hīmelan mz eth ord
planether:och ſoel:och angla:och iord
gaff thm̄ nathwrligha gaffua
Planether reghera førſt hīmelens lob
til thm̄ ſatther gud al manniſckens hob
the ſculla thm̄ ſtyra och haffua

Solan er klaer och møghz warm
hwn leener ſiwgdom:driffuer bort ſtoer harm
thz er hennes ſynderligha gaffua
Hwn locker vp yrther:och iordzens grødha
hwn ſckrider paa hīmelen vthn̄ mødha
baadha nath och alla daffua

Maanan han ſckijn om nattha tijd
at alla ſculla ſee baadha hiſt och hijd
om natthen ſom plagha at fara
offuer wand:paa land: ſom ſancka theres fødha
at thm̄ ſcal inthz hinder mødha
the ſculla ſig tagha til wara

Maanen driffuer duggħen for ſoolan need

aff ſckyan til iordhn̄ hwn glades ther wedh
hwn kølnes aff ſoelſens bryndha
The ſckadeligha yrther i marken ſtaa
nar maanen han ſckener the ſnart forgaa
och wordha ſaa ganſcka tyndha

Iordhn̄ ſcal fødha baadha folk och faa
mz frwcht: mz yrther och fawra traa
gud haffuer begaffuet ſwo hanna
At alla creaturer paa iordhn̄ gaa
baadha wildha och tāma: ſtora och ſmaa
fran andhz kan man them kanna

Yrthar haffuer gudgiffuet møghn̄ krafft
ther mz bekandes hanſſ guddoms macht
ſamaledes och dyrabara ſteena
Thn̄ gud ſom nw i hīmelen boer
han haffuer och ſckapt .ix. angla koer
ther loffues han fora alleena

Mod hānū ſiwngha the loffſens ſang
tidhn̄ er thm̄ rat aldrig lang Iſa. vi.
manniſckan ſculla the och gøma
For waadha: ſom dieffuelan kaſther vpaa
mellom oſſ och thm̄ the vdelighn̄ ſtaa
the ladha thm̄ thē til ſøma

The gøma och baadha lijff och ſial
tian thm̄ hwar dag tha gør thu wal

mz almeſſa och thina bøna
Hoes tig ſtaa the vti thin død
fralſa tig fran dieffuelan och halffuedes nød
the kwndha tig tha wal løna

Nullus autem homo preſumat inueſtigare. Cur deus hominem quem ſciebat eſſe caſurum: voluit creare. Cur etiam ipſos āgelos creare voluit: quorum caſum certiſſime ſciebat. Et quare cor pharaonis voluit indurare: cor autem marie magdalene ad penitentiam mollificare. Quare petro ſe ter neganti contritionem immiſit: iudam antem in peccato deſperare dimiſit. Quare vni latroui gratiam conuerſionis inſpirauit: ⁊ ſocio ſuo gratiam dare non curauit. Quare vnum peccatorem trahat: et alium non trahat. Nullus quantumcumqȝ prudens inueſtigare preſumat. Nec enim dei opera et hijs ſimilia: humanis ingenijs ſunt inſcrutibilia. Huiuſmodi queſtiones paulus breuiter ſoluere videtur dicens. Quem enim wlt indurat deus: et cui vult miſeretur.

Før gud ſckaptha encthn̄ himel eller iord
tha ſckaptha han angelan mz eth ord
luciferum mz andra flera
Han gaff hānū fawerhed for thm̄ alla
gudz handhewarck matha the hānū wal kalla

wijſdom fick han och mera

End noghn̄ anghal i angla koer
thz giordha gud ſom i hīmarigha boer
ſlig ara fick han at nydha
Dog han war wijs och deylig ſcapt
han ſckiøttha ey han ſculdha bliffua fortapt
mod gud han tordha brydha

En tancka fich han hwu war ey god
at han wildha gøra gud,i mod
ſwo ſaghda han til ſig eena
J øſther wil ieg ſattha myn ſtool
deglighera er ieg end noghn̄ ſool
gud wiſtha huad han mwna myena

Han lignedha ſig gud ſom hānū hadha ſckapt
i ſama ſtwud bleff hā fortapt Jſaie.
ſckaat ned aff hīmerigha xiiij.
Mz māgha ſcock angla mz hānū wildha wara
i halffuedes ild: nw brandha the thara
forſcaptha i dieffla ligha

Sōma i wadharet: ſōma fuldha i wand
ſōma i iordhen: och ſōma paa land
folk gøra the nw ſtoer ſckadha
For ſyndhn̄ ſlogha the alla manniſcka i hial
thz kwndha wal fylgha rat och ſckial
wildha gud thm̄ raadha ladha

The mwgha togh inghn̄ ſckadha gøꝛa
ey noghn̄ tijd wed manniſckan røꝛa
togh the ara ondha och leedha
Thn̄ godha anghel ſtaar ther i mod
the mwgha ey røꝛa huarken hand eller fod
ſwo ſpagher han theres wredha

Thē lucifer war aff hīmelan ſckaath
foꝛ han wildha gøꝛa gud ſpee och ſpaath
och wildha wara herrēs ligha Apoc. xij.
Gud ſcaptha ſtrax halffuedha: och adam mz
och ſwo paradijs thn̄ løſtugha ſtad
ſom lignas wed hīmarigha

I ebꝛon tog gud en klamp aff ioꝛd
och ſckaptha aff adam mz ſyna oꝛd
bewiſtha ſyn guddoms ara
Sidhn̄ gaff han hānū lijffſens andh
togh han war ſckapt aff ioꝛd och ſandh
eth manniſcka ſculdha han wara

Gud leddha hānū indh vti paradijs
thē gioꝛdha han adam møghz wijs
offuer alla ſom han wildha ſckaba
Gaff hānū ſyna ſam vtwarthes ſind
at bliffua vdødelig ladha han paa wind
thz kwndha han ſnarlighn̄ taba

Foꝛnwinſtig war adam aff guddoms macht

han wiſtha alla yrthers dygd och karacht
thē til alla dyrabares ſteena
Alla creaturer ſom gud ſckob thara
kalledha adam theres herra at wara
the ſtodha for hānū alt eena

Han giordha thm̄ alla nyttha och gaffn
och gaffthm̄ alla theres naffu
ſom the kalles nw at hedha
Fugla i luchthn̄ och fiſcka i flodha
the tuchthalighn̄ alla for adam ſtodha
ſlig ara wildha gud hānū wedha

Farer bort ſagdha adam och faar ether fødha
henna ſculla i ſancka forwthn̄ mødha
i ſculla hwar andhra kanna
I ſculla wordha flera end i nw ara
al wardzens hedher thn̄ ſculla i bara
thz ſigher ieg ether for ſanna

The bøghedha thm̄ ned for adams knaa
baadha fugla och fiſcka: och dywr och traa
the foora ſwo borth til ligha
Theres fødha at hantha paa marck och land
ſomma foora i thz kaaldha wand
fran adam mwna the tha wigha

En ſøffn kaſtha gud paa adams krop
ſckaptha aff hanſſ reffbeen før han ſtod op

en qwindha vtaffhanſſ ſidha
En iomfrw bleff eua i paradijs
tog war hwn ey ſom adam wijs
thz ſculla i alla widha

Gud ſpwrdha adam: huad thz mwna wara
ſom han haffdha ſckapt: och tha ſtod thara
thz wildha han aff hānū widha
Adam han bøyedha ſyt hoffuet och knaa
han ſagdha: thz er thz fagherſtha faa
at leffua vti theſſa tidha

Thz er myt kød: baadha blod och beeu
myn høſtrw kaldes hwn forwthn̄ meen
baadha willa wij ſamen bliffua
Thn̄a qwidha thu ſckaptha: och mig ſtaar nar
o herra huar ieg haffuer henna kar
madhn̄ wij mwgha ſamen liffua

The wara tha nøgna baadha hwn ach han
adam war ſckapt en møghz ſtoer man
gud mwna thz ſwo behagha
Udødeligha ſckaptes the baadha atwara
the haffdha hwer andra och møghz kara
the ſculdha leffua mangha dagha

Gud tog ſtrax adam och euam om hand
och bandt thm̄ ſamen mz achthaſcaps band
han haffdha thm̄ gantza kara

Man leddha thim̄ hiſt han leddha thim̄ hÿd
offuer paradÿs i then ſama tÿd
theedha thim̄ paradiſes ara

Eva huad hedher:huad ara:huad døyd
gud gaff them baadha i paradÿs frøyd
thn̄ kwndha the lidhz ſckiødha
Wardzens modgang ſculdha the ey haffua
ey helder och taala dødzens plaffua
ey ſyrgha for theres ſødha

Walløſt och gladha haffdha gud thim̄ giord
ſwo klaer war paradiſes iord Rabbi zacha.
ſom noghē criſtal kan wara in glo gen̄. ij.
The vther ther ſtodha haffdha krafftig lwcht
aldrig ſaa nogher ſwo løſtalig frwcht
ſom traena the mwna bara

Som klareſtha ſølff paa iordhen war
wara bullind aff traena ſom frwchthn̄ bar
the grena wara ſckiøna met alla
Som ſculdha bara blomſther i theres tÿd
och iordzmaanen hwn war ganſcka wÿd
huar ſød lwcht mwna ther falla

Løffuena wara ſom eth ſckinendha gwld
aff løſtugha fogla war paradÿs fwld
the ſiwngha thē alla til ligha
zacharias ſigher:iordmaanz war ſwo ſtort

ſom gud hā haffdha foꝛ adā gioꝛt Nota.
ſom fira konningha righa

Adam war nøghen och eua mz
ther the wara i thn̄ løſtaligha ſtadh
och blwades thz ey mz alla
Gud ſagdha til thm̄ mz tucht och ara
har ſculla i baadha ſamen wara
wachther ether ati ey falla

Gud ſagdha til adam mz ſyna oꝛd
betanck huad ieg haffuer mz tig gioꝛd
om thu kant thetta ſckiødha
Adam bliff ſtadig i thin troo
tha ſcalt thu har ewindelighn̄ boo,
foꝛwthn̄ ald wardzens mødha

Gud leddha hānū til thz wÿſdoms traa
mod thz bøvedha adam ſyna knaa
och ſpwꝛdha huad thz mwna wara
Thz er thz traa ſwaredha gud igeen
ſom thu ſcalt fly foꝛwthn̄ meen
wilt thu nydha hedher och ara

Thn̄ frucht ſom paa thn̄ abildha ſtaar
om hwn vti thit legoma gaar
fuld dyra ſcalt thu thz køba
Tha ſcalt thu døø och flera mz
och ryma thenna løſtaligha ſtad

aff paradijs ſcalt thu løba

The abla ara ganſcka fawra at ſee
hwo thm̃ wil ſmagha: fangher ewight wee
thz wil ieg ether raadha
Sømer wal ether ſtwn: forwarer ethr̃s hander
thn̄ ſødma lader ey gaa gẽmen ethr̃s tander
forwarer ether har fora baadha

Strax bleff gud bortha the wiſtha ey hwaar
the ſtodha baadha eena ſom ſckreffuit ſtaar
wiſtha ey huad the ſculdha gøra
Dieffuelen kom gangendes i oerma ligha
mz ſwodant ſckial han wildha thm̃ ſwigha
ſyn konſt lod han them høra

¶ Nota. Inter omnes beſtias quas creauit Deꝰ Quoddam genus ſerpentum formauit: quod erecte gradiebatur: et caput virgineum habebat. In vnum illorum deceptor: mille artifex intrabat: et per os eius loquẽs: verba deceptoria mulieri enarrabat. Hoc dicitur in Speculo humane ſaluationis: in principio.

Til qwindhn̄ gick han mz falſcka liſt
hwad ſagdha gud ether: ſig mig thz wiſt
hwn kwndha ey ſtaa for ordha
Hwn ſagdha: adha wij aff lijffſens traa
mod hwilcket adam bøyedha ſyna knaa

tha ſculdha wij døødhaligha wordha

Nev ſagdha diefuelan thz kan ey wara
til ewig tijd bliffua i wal hara
the ord thz war hanſſ gaman
J ſculla och aldrig bliffua dødha
mz ſyna ord wildha han ether hødha
i fred bliffua i har ſaman

Som andra gwder bliffua i tha wiſa
och ſculla har wara mz roo och liſa
eua: wilt thu mig lydha
Jeg wil tig kandha godha raad
myna ord holt ey for ſpot eller haad
offuer gud ſcalt thu wal bydha

Aff dieffuelan lockedes hwn til at adha
al manniſckens køn maa ther wed gradha
for dødhen wij ſculla lidha
Mod dieffnelan rachtha hwn wd ſyn hand
bleff ſweghen aff thn̄ ondha mand
aff abled wildha hwn bidha

Dieffuelan brød ableth aff then qwiſt
och fick thz qwindhen mz møghel liſt
Awi huar thz war ildha
Thz ſtycka hwn beed thz ood hwn op
fuld dyra køptha hwn thz paa ſyn krop
wor gladha mwna hwn ſwo ſpildha

¶ Notandum. ꝙ tentator non dixit. Eritis ſicut deus: ſed ſicut dij. At ſi nec gula nec auaricia: nec ſuperbia deiceret eos: ſaltem in errorem incredulitatis: vt plures eſſe deos crederent inducere propoſuit: vt et ſic deicerentur.

Adam fick hwn thñ andhñ deel
ſom hwn beed aff och war ey heel
bad hānū ligherwijs ſwo gøra
Adam bleff ſtrax baadha bleeg och rød
thz bidh thu beeſt thz wordher wor død
abled wildha han ey røra

Thi adam tanctha grandgiffualig paa
huad andha thz bid thz ſculdha faa
ſtor ratzla ~~bar~~ hā thē fora Rab. iſaac. geñ
Dieffuelē ſagdha: adā aſthw rad iij in glo.
alla ting are wnder thina fødher trad
ſom the tilforen wora

Tag ablet aff qwindhñ: och bid fuld ſagt
meer end thu haffuer tha faar thu magt
ieg myeen thu ſculdha mig kannna
Som andra gwder tha bliffua i wijſa
alla ting gud ſckaptha ſculla ether prijſa
ſwo ſagdha ieg før til hanna

Adam om thu gør henna i mod
wed mand thu faar thz aldrig bod
thz ſcalt thu wiſſalighñ widha

Sec huar faffuer hwn fora tig ſtaar
hwn ſialdhen aff thin amindelſa gaar
gud ſckaptha henna aff thin ſidha

Adam ſaa mz nathwrlicht ſckial
hwn war fortapt thz wiſtha han wal
och alla qwindfolk mz hanna
Som gud wildha ſckaba effther adams tÿd
offuer al wardhn̄ baadha hiſt och hÿd
adam kwnna thz wal kanna

Han vnckedha ſig offuer thz creatwr
tog han war ſtarckara end noghn̄ mwr
mz henna wildha han iw falla
Han beed paa abled giordha gud i mood
Deſſ war wÿ faa thz aldrig bood
ſwo ildha mwna han oſſ halla

C Notanduz. Adam et eua in tribꝰ vicÿs pecca
uerūt. Primo in gula: qn̄ fructū comederūt. In
ſuꝑbia qn̄ voluerūt ſiles eſſe deo. In auaricia qn̄
cupide volebāt ſcire bonū et malū.

Han bant oſſ til thn̄ ewigha Død
til wardzens kwmmer och ſorg och nød
och pyna foruthn̄ andha
Gud war oſſ førra blid och hwld
har taala wÿ hwngher: tørſt: fraaſt och kwld
ſlig nød wil wardhn̄ oſſ ſandha

Sidhn̄ ſtaar oſſ fora ſtoer ynckalig nød
wÿ ſculla alla thaala thn̄ beeſcka død
gud raadha huar tha wil gangha
At faa thn̄ gladha ſom ev forghaar
ſom møghz i ſckriffthn̄ ſckreffuit ſtaar
thz wordher oſſ gantza bangha

Nw mwgha i høra huad plicht the ſingha
thn̄ tÿd the mod gudz bwdord gingha
lodha thm̄ aff dieffuelan ſwigha
Blwſel war thn̄ førſtha plaffua i.
ſom the ſculdha baadha for ſyndhn̄ haffua
fran gud matha the ſidhn̄ wigha ij.

Mz kooſta løff ſckiuldha the thm̄ baadha iij.
blāth paradiſa traa fulo raddha the ſaadha
the wiſtha ev theres fødha
Tørſt och hūger giordha thm̄ ſtoer meen iiij.
gudz naadha kwnna the ev faa igeen
paradÿs miſtha førſt ſyn grødha

Thn̄ wÿſdom gud haffdha adam giffuet
haffdha han beholdhz: och haffdha bliffuet
vſmitthz: aff ſyndzens mødha
Tha wiſtha han meer aff guddoms krafft
end alla doctores ſom gud haffuer ſcafft
gud wildha hānū thz fforødha

Lengher at brugha thn̄ dyra gaffua v.

wildha gud ſidhn̄ ſialff thn̄ wÿſſdom haffua
ſckifftha hānū framdeles alleena
Blant folk och diwr effther theres køn
delar gud thn̄ wÿſſdom ſom ieg kan ſckiøn
hoes ord och dyra ſteena

Adam faarſtod ſig inghalondha
ther effthē:meer end nogher bondha
wiſtha ey huad han ſculdha gøra
The fawra traa ſom i paradÿs ſtodha vi.
at giffua theres grødha the ſtrax aff lodha
ey fwgla kwndha adam høra vij.

Som førra ſiwngha til alla tidha
hoes hānū wildha the ey langher bidha
och hānū rath inthz ſckiødha
The fawra diwr ſom tāma wara før viij.
løba tha baadha ſynder:och øſther:och nør
ey wildha the adam mødha

For han haffdha ildha mod thm̄ giord
the wildha ey langher høra adams ord
the hānū alla forſmaadha
Diwr och fwgla ſom gud haffdha ſcapt
the wiſtha wal adam war fortapt
ſorgffwldha the alla ſaadha

Beſyrgedha adams ſtora fald
the wildha tog lydha thera ſckaberes kald

och gøra huad han thm̄ baadha
Jordzmaanz ſom føra war klart och ſmwcht
bleff wiſned haffdha ighn̄ naturlig lwcht ix.
al wardhn̄ ſtod tha i waadha

Solan miſtha ſtrax thn̄ tredia part x.
aff alt ſith ſckiren thz war fuld hart
thē adam ildha giordha
Och brød mod gud mz acht och raad
ther han thz abla tog och aad
och wildha tha wÿſara wordha

Swodant gaff adam oſſ til arff
han giordha oſſ ſckadha och inghn̄ tarff
i paradÿs war han eena
Mz qwindhn̄ ſom oſſ hadha giort thn̄ ſckadha
the ſadha ther baadha och ildha ladha
fuld ſaara inwna the thm̄ weena

Gwd kom ſidhn̄ gangandes war gātza wred
adam war ſckiwldt for han war leed
aff ſyndhn̄: ſom han tha giordha
Adam huar aſthw wſligha mand
ieg ſckaptha tig Deglig aff iord och ſand
han inthz ſwara tordha

Adam gack hÿd ieg wil tig ſckodha
thin ſiwgha faar thu rath aldrig bodha
tig wordher yw langs och warra

Adam han grad och ildha ſaa
wij ara nw nøgna och baadha har ſtaa
ſwo ſwarer ieg tig myn harra

Haffuer thu klader tha før tig ij
ſagdha gud:ieg giordha tig ganſcka frij
mod blwſel och wardzens wandha
Adam huar thu haffuer ildha giord
thu haffuer forgiffuz baadha hĩmal och iord
mz thin forbannedha andha

O wij mig arma wſla mand
ſagdha adam:ieg raad ey findha kand
for wij oſſ ſroigha lodha
Jeg kõmer nw til myt rattha ſckial
wij haffua giort ildha thz wed ieg wal
wij fangha rath aldrig bodha

Ynckar ethẽ offuer oſſ hĩmal och iord
for wij haffua braat wor herres ord
wij wildha hãnũ icka lydha
han ſckaptha mig faſſuar och møghz wijs
nw wil han ſla oſſ mz ſith rijs
hanſſ wanſckab kwndha wij ey nydha

O ſoel:o maana:o ſtiarner klara
begrader thz wij ſculla ildha fara
wij wara i hedher och ara
The gaffuer gud gaff oſſ mz ſyn macht

thn̄ gaffua wÿ fuld lidhn̄ acht
fuld ynckalighn̄ ſtaa wÿ hara

Mig blwas at ſee thn̄a nøgna qwindha
at ſckiwla oſſ mz kwndha wÿ ey findha
thz er wor ſtora kara
Hwn tør ey ſla ſyna øgna op
at ſckodha och ſee myn nøgna krop
døgher wildha hwn halder wara

Til adam thaledha gud tredia tÿd
ieg biwder ether baadha ath i gaa hÿd
och ſckāmer ether ey eth ſtycka
Huo ſagdha ether thz i nøgna waara
wthn̄ abled thz i baadha baara
huar mwna ether thē om tycka

The roptha tha baadha mz gradendha taar
o herra wÿ ſee wal huar thn ſtaar
wildha thu oſſ noghz naadha
Wÿ willa gaa fram vti thit naffn
oſſ hobes thu gør oſſ baadha gaffn
tog wÿ ara ſtaddha wti waadha

Gud tog ſtrax en kiortel aff ſckind
och kaſtha paa thn̄ nøgna qwind
hwn war tha ſckiwldt mz alla
Adam fick ſama kladha bwn
ligherwÿs ſckiwlthes han ſom hwn

meer wildha gud adam kalla

Jeg ſpør tig adam: ſwara mig igeen
madhn̄ thu waſth faſthera end noghn̄ ſteen
aff wijſſdom ſom tig war giffueth
Hwi bleffst thu nøghen och ſwo rad
och ev i noghn̄ kladebona klad
huem haffdha tig ſwo fordriffuet

Thz giordha thn̄a qwīdha ſom mig ſtaar nar
forti ieg haffdha henna ganſika kar
toduth offuer qwindha kadha
Hwn fick mig abled i myn hand
ſtrax bleff ieg bondhn̄ mz ſyndzens band
hwn bad mig ther aff adha

O wi thz abla war fuld beeſt
o herra thu thz fuld wal weeſt
myna øghena lodes vp tilligha
Jeg ſaa myn krop war ildha ſcapt
myn fattugha ſial hwn war fortapt
thi mwna ieg fran tig wigha

Eua: ſagdha gud: hwi giordha thu thz
komſt adam och tig i dieffuelſens nad
mwna thz wara thina brødha
Hwo haffuer thz giort thz wil ieg widha
at thu ſculdha førſt paa abled bidha
ſig mig ieg wil thz ſckiødha

Langt bortha ſtod orman och ſckuledha til
och tanchtha hwad qwindhñ ſwara wil
om hwn wildha offuer hãnũ kara
Thz adam och eua haffdha giord
ther wildha ey dieffuelan haffua aff ord
vſckyldug wildha han wara

Eua ſaa ormen han ſckuleda faſt
och haffdha ſyna øgna til henna kaſt
hwn raddes for hanſſ koma
Thñ gambla forradera han ſtaar nw hiſt
ſom oſſ ſweg baadha mz falſck och liſt
ſagdha eua mz twcht och ſoma

Han fick mig abled i myn hand
och war ſwo ſmidug ſom en wand
han ſtod mig for ald fara
Thz ſckedha vti thñ ſama ſtwnd
ieg beed eth ſtycka mz myn mwnd
ieg kwudha thz inthz ſpara

O herra thetta maat thu høra
at ieg bad adam och ſwo gøra
huad ſckal ieg mera ſya
Thz ieg tha ſagdha wildha han ey ſckiødha
fuld haardeligha mwna han mig tha hødha
han bad mig ſtandha och tya

Jeg haffuer nw ſagt tig al myn grwnd

Driff orman bort i ſama ſtwnd
ſom oſſ haffuer kōmz i waadha
Gør thz nw herra for thit wold
beſee thn̄ freeſtelſa wij haffua told
forbarma tig offuer oſſ baadha

Maledictiones ſerpentis. Gen̄ iij.

Thu dieffuel ſagdha gud i orma ligha
for alla mēniſcka ſcalt thu wigha i.
forbandhz ſcalt thu och wordha
Thu haffdha møghz ondt vti thina ſindha
thn̄ tijd thu komſt til thn̄a qwindha
och henna ſwigha tordha

Thit hoffuz ſcal bliffua ſønder kryſt ij.
thu ſcalt och kryba paa thit bryſt iij.
iordhn̄ ſcalt thu forthara iiij.
Tig ſcal ey ſckiwla klader eller haar v.
alla ſculla hada tig huar thu gaar
forſmaadt ſcalt thu och wara

Tig ſcal och ſla baadha lidhn̄ och ſtoer vi.
och hadha tig alla paa iordhn̄ boer
thz giffuer ieg tig til kanna
En qwidha ſcal en tijd tig ſwo ſlaa vij.
at al thin macht ſcal fran tig gaa
wachtha tig fuld wal for hanna

Huar hwn tig finder thu maath alt fly
huad halder thu aſth paa marck eller by

hwn wil tig icka lidha
Huar hēnes naffn naffnes mz ſtadig troo
thē maath thu huercken bidha eller boo
thz warer til ewigha tidha

Som thu haffuer ſwighz thn̄ førſtha qwindha
thn̄ andhn̄ ſckal tig hiema findha
hwn ſcal gøra tig ſtoer wandha
Och ſcal tig ſwichtha mangha fold
bethagha thin macht och alt thit wold
thz ſpørs offner alla landha

Adam gick fram ſwo rad han ſtod
ieg bedher tig herra thu war mig god
giff mig ey thina vredha
Thz ieg haffuer giort giordha ieg aff nød
thn̄ tijd mig qwindhen a bled bød
wij bleffua tha baadha ledha

Herra huad thu wilt aff oſſ gøra
wij ſtaa har baadha och willa thz høra
forſee oſſ mz thz baſtha
Giff oſſ nw plicht for wor vtucht
wij odha aff thn̄ forbaadena frucht
wij bødha thz wij kwndha laſtha

Maledictiones Ade.

Ja ia ſagdha gud thz ſckal wal ſkee
adam thu ſcalt nw aldrig lee
thz er thin førſtha plaffua

Thu lyddha thin høſtrw meer end mig
thn̄ tijd hwn raaddha tig meen och ſwig
ſtoer fattigdom ſcalt thu haffua ij.

Barfodt och nøghn̄ ſcalt thu gaa iij.
thin fødha ſcalt thu mz vmag faa
thu ſcalt och ſyrgha och gradha
Al wardhn̄ ſcal tig wara i mod
for qwindhen thu tig ſwigha lod
thina øghena ſcalt thu wadha

Tig ſcal wara mod baadha ſtock och ſteen
til thu forwandles til iord igeen
baadha wand och wader til ligha
The børn thu affler effther thn̄a tijd
the ſculla vpffyldha wardhn̄ wijd
the wordha och aldrig righa

Swo lēgha thu leffuer ſcal ragn ey kōma iiij.
iordhn̄ at gøra noghn̄ frōma
thz ſckeer for thina brødha
Aff tørſt och hūger mz fraaſt och kwld v.
thin krop ſcal wordha alſtinges fwld
ſwo lengha thu gaar til dødha

Thu ſcalt ey adha aff noghz bord vi.
adam for thu haffuer ildha giord
ey ſoffua paa thin ſidha vij.
Paa noghn̄ ſang i thina daffua

hws eller hiem ſcalt thu ey haffua
thin tÿd ſcalt thu ſwo ſlidha

Mz arbeygd: kwmmer: och hiartha nød
ſcalt thu forhwerffua thit dagligha brød
och ſwo thina efftherkōma
Swo haffuer thu kommz al wardhn̄ i fald
thz ſckedha for en qwindes kald
ether baadha til lidhen frōma

Adam ſtadt bort thu weeſt thin dom
ſtrax qwindhn̄ til wor herra kom
hwn kwndha ey møghz ſwara
Thu aſt ſagdha gud thn̄ warſtha ting
ſom nogher kan findha al wardhn̄ om kring
ieg wil tig icka ſpara

¶ Imprecationes mulieris.

Jeg wil tig ſwodana gaffuer giffua
vnder mandzens macht tha ſcalt thu bliffua
offuer tig ſcal han wara herra i.
Al tÿd ſcal han leggha ther paa wind
at ſwichtha thit ondha haardha ſind
eller i fara baadha werra

Thu ſcalt arbeygdha mz rock och teen
eller han ſlaer ſønder baadha ryg och been
om thu wilt hānū ey lydha
Varer mz fred thz ſtaar ether wal
tha leffua i ſamen mz rath och ſckial

thz ſcal ether ey fortrydha

Thin ſckyld findes meer end adam brød
thi ſcalt thu wordha bleg och rød
nar thu thina børn ſcalt fødha ij.
Aff twang och nød ſom thu ſcalt lidha
for ſandt thu ſcalt tha geldha widha
thu taaldt baadha wee och mødha

Aff ſorg thina tander gaa tha til hoba
toduth och wee mwna thu tha roba
thn̄ tijd ſcal wordha tig bangha iij.
Thu wildha tha halder wara død
end taala ſwodan bitther nød
om daghena wordha noghz langha

Alla qwindfolk ſom børn ſculla fødha
the mwgha alt taala ſwodan mødha
fuld ſaara the offuer tig kara
Haffdha thu ey ſyndhz mz thin vſnildha
thn̄ tijd thu abled adha wildha
nød haffdha ey kōmz hara

Thu ſcalt vpffyldes mz wee och twang
och tidhn̄ ſcal wordha tig ganſcka lang
ſwo ſcalt thu thz forſtandha iiij
At taala thn̄ nød ſom thu ſcalt haffua
for ſyndhn̄ thu giordha: aff legoms plaffua
thz ſpørs offuer alla landha

Jeg haffuer forbandhz ether alla tree
ſwo ether kan aldrig løcka ſckee
gaar hijd nw alla til ligha
Thu diefful gack bort aff paradijs
thu ſwegſt adam tog han war wijs
bort hadhen ſcalt thu wigha

J orma ligha haffdha thu tig ſckapt
wiſtha thu ey wal thu waſth fortapt
end ſolen waſthw fadra
At thu haffdha bleffuit vti halffuedes glødha
och taaled ther twang mz pyna och mødha
thz haffdha wareth møghz badra

End thu ſculla ſwigha theſſa twendha folk
och kōma al wardhen vti kwmmer och wolk
forbānedha wordha thina ſtwndha
Lad mig tig aldrig mera ſee
far bort til halffuedes twang och wee
thi thu aſth ond aff grwndha

Adam tanchtha paa hwad han wildha gøra
thz gud ſagdha ormen kwnna han wal høra
han raddes for gudz wredha
Miſckwndeligha herra tha giff mig dom
mig war i mod ieg fora tig kom
thu ſtander alt nw til redha

At døma mig for myn ſckyld och brødha

ieg wed thw wilt mig ſaara hødha
gør thz mz twcht och ara
Driff mig ey aff thenna ſtad
lad mig har bliffua och eua mz
har wildha wij gerna bliffua

At baddra thz wij haffna mod tig brot
thz tychtha mig wara nytiha och got
wildha thu tig ther til bøgha
Kwnna wij ey mera aff himerigha faa
end thn̄a ſtad wij ſtandha vpaa
wij ladha oſſ ther mz nøgha

Adam och eua gaar baadha hijd
ether ſtaar nw fora en ynckalig tijd
thz maa ey andhz wara
Huad i haffua brøt ethers gud i mod
thz faa i nappelighen nogher tijd bod
paradijs ſculla i ombara

Adam gack fram thu fwla mand
thn̄ ſyndugha qwindha tag wed thin hand
gaar wd til wardzens mødha
Himel och iord maa har fora gradha
alla the ſom ſckabes theres øgna wadha
och ſolan maa ther fora blødha

for gang ſom adam och eua the gaa
gud ladha thz fora theres ſynder ſtaa

begyntha tha baadha at raaba
Alla diwr som sckaptha waara Rab mov.
mellō adā och gud the witna baara gen̄ iij.
aff paradijs strax the løba

The sogha til hīmelan och stāpedha paa iord
for adam han haffdha ildha giord
gud wistha huad the mwna myeena
Fogla fløgha høgt och roptha swo fast
for adam war aff paradijs kast
flogha thim̄ mod traa och greena

O adam adam huar thz war ildha
thu sculdha thū stora gladha spildha
och gøra tig sielff thn̄ sckadha
Fiscka som wara i alla flodha
the løba i wandhz och ildha the lodha
offuer adam stoer ynck the hadha

Huad sorg vti adams hiartha stod
thz wedh thn̄ gud hānū wordha lod
han gaff sig gantza saara
Eua: sagdha adam mz gradendha taar
eya huad onth oss fora staar
gud giffuz wij døda waara

Eua roptha tha mz iēmerlig røst
o adam adam giff mig trøst
ieg døer aff hwnghers waadha

Paa tredia dag haffuer ieg uw gaad
Adam vthñ thu kanth findha raad
tha bliffua wij døðha baadha

Aff hwngher och tørſt mz fraaſt och kwld
gudz nadha och hielp er for oſſ dwld
thi gaar oſſ møghz til meena
Jeg bedher tig adam gør ſaa wal
madhñ wij har gaa ſla mig i hial
ſwo fødher thu tig wal eena

Eller gud ledher tig i paradijs
ſom wij wara før och gør tig wijs
ſwo faar thu thina fødha
J huad wij gøra i thña tijd
om wij gaa baadha om wardhñ wijd
tha findha wij inghen grødha

Jordhñ giffuer ey nw aff ſig lwcht
ey noghz traa wil bara frwcht
ſom wij ſculdha oſſ aff biergha
Wora klader kwnna oſſ ey ſckiwla for fraaſt
ſwo lidhñ er wor dagligha kaaſt
wij kwnna oſſ ey nw wargha

For noghñ thñ ting oſſ er i mod
o adam hielp thz wij faa bod
bedh gud om hielp och nadha
Awij huat wij haffua ildha giord.

thn̄ tijd wij braadha wor herres ord
mz abled ther wij aadha

Adam begyntha at ſucka och gradha
thz war fuld ildha wij ſculdha thz adha
gud nadha oſſ alla ſtondha
The kaar wij haffua i baadha hander
for ſødma ther gick gēmen mwnd och thander
the ara baadha haardha och ondha

O herra ſom wij haffua brøt emod
vnd oſſ at gøra plycht och bod
før dødhn̄ tagher oſſ aff liffua
Før wij ſculla ind vti halffuedha gaa
vpfylt mz ſorg i huarria wraa
wij villa oſſ til tig giffua

Ev er thn̄ plicht ſwo ſtoer paa iord
ther thz kan bødha ſom wij haffua giord
teg ſigher huad thu ſcalt gøra
Eua: gack paa thin bara fod
gør plicht och bod i tigris flod
mig hobes gud wil tig høra

En ſteen tag vp aff flodens grwnd
holt hānū fuld hart vti thin mwnd
ſtadt ther vti .xxx. dagha
ſwo lengha ſcalt thw ev tala eth ord
beſyrgha thz wij haffua ildha giord

mz ſwodan legoms plagha

Til iordans flod wil ieg nw gaa
ſwo langha wil ieg i wandhz ſtaa
taala ther hwad gud wil ſandha
Jeg wil ey Dricka ey helder adha
myn brødha wil ieg ther ſyrgha och gradha
til liffuz fangher andha

Eua ieg wil nw fran tig wigha
lad tig ey meer aff diefſuelen ſwigha
om han wil til tig kōma
Tanck huad han haffuer førra giord
wt aff thin mwnd tal ey eth ord
tha faar thu løcka och frōma

Adam gick bort ſyna ſynder at bødha
fuld ſnart mwna diefſuelen qwinden mødha
han wiſtha wal huad hwn giordha
Han taledha til henna i ſama tÿd
hwn wandha ſig huarcken hiſt eller hÿd
hānū inthz hwn ſwara tordha

Dieffuelen ſckaptha ſig i angla ligha
forthi han wildha henna mera ſwigha
bad henna hwn ſculdha hānū lydha
Han ynckedha ſig offuer thn̄ qwindes twang
eya huar tidhen er wordhen tig lang
gudz wilgha wil ieg tig bydha

Aff wandhz ſcalt thu gaa i ſtadh
huart ieg gaar fora gack faraløſt mz
thz er gudz ſardeles willia
Hwar ſaara war qwindhn̄ thn̄ tijd flad
ther hwn giordha ſom dieffuelen bad
wildha ſig ey fran hān̄ū ſckillia

Dieffuelen foer tha mz løgn och føg
ſwo grøn war eua ſom en løg
hēnes krop war wiſſnz mz alla
Hwn gad ey ſtaaedt paa ſyna been
for kuld haffdha giort hēna ſwodant meen
mod iordhen maatha hwn falla.

Dieffuelen tog hēna vp i ſyn faffn
hwn tēchta hā giordha hēna nyttha och gaffn
hēna tychtha hwn fick tha liſa
Eſthw gudz angel ſom ieg wal troer
och ſcapt aff thn̄ i himelen boer
thu ſcalt mig adam wiſa

The gingha tijd baadha ſom adam ſtood
och bøtha ſyna ſynder i iordans flood
adam grad gantza ſaara
O qwindha hwi aſthw kōmen hijd
aſthw nw ſwighen andhen tijd
eua:huad haffuer thu faara

Hwn wred ſyna hander drog ſig i haar

mwna thetta wara dieffuelen hooſſ mig ſtaar
giff mig thz nw til kenna
Twi wordha thin arma wſligha qwind
at thu ſwo løſſ waſt i thit ſind
ſwo ſwaredha adam henna

I wādnet ſtod adam .xl. daffua
toldha kwld och hrongher mz møghel plaffua
fuld ſaara mwna han ſig weena
For qwindhen ſom tha haffdha ildha giord
til henna wildha han ey tala eth ord
ſyn fødha ſanckedha hwn ther eena

Thn̄ fødha war ey møghz god
thz war thz tang i wādnz ſtod
och fiſcka ſom inghen matha adha
Thz frod och ſlym ſom wādnz dreff op
thē mz føddha hwn ſyn ſwlthena krop
ſyna hander matha hwn ey wadha

I flodhen:ſom adam tha i ſtod
al wardhn̄ war thm̄ baadha i mod
thet er nw.xl. daffua
Sidhn̄ thu gigſt i thettha kaaldha wand
ieg bedher tig adam gack nw til land
lad oſſ nw vedhermod haffua

Och fattigdom forwthen andha
til gud wil oſſ ſyn nadha ſandha

ther mz ladha wÿ oſſ nøgha
Och taalighen bara i alla maadha
madhn̄ wÿ kwnna wara ſamen baadha
huad han wil oſſ til føgha

Adam gick ſtrax aff iordans flood
begyntha at byggha en løffua bood
ſom han wildha haffua ſyn hwila
Mz eua han affledha ther en ſøn
han kalledha hān̄ abel ſom ieg kan ſckiøn
the gingha ſidhn̄ mangha mila

J wardzens ſorg mz twang och nød
mz graad atſpwrdha the theres brød
wal.xxx. winther til andha
Sidhn̄ gingha the til thn̄ ſtad igeen
ſom the wara førra mz mødha och myeen
gudz anghel han thm̄ thz kandha

Eua kom tha i ſorghens garn
hwn bleff ther mz eth andhz barn
thz kom henna lidhz til fraama
Affleghoms twang och wee och nød
thz war ſtort wndher hwn bleff ey død
fuld lengha bleff hwn en daama

Hwn kwndha ey ſee ey halder høra
ey noghz ledhamod paa ſig røra
thz taaldha hwn mangha dagha

gudløſt i leghomz tandha laſtica.

Eua føddha.xxx.døtther ther til
the woxtha thz war eth wnderligt ſpil
al wardhn̄ fick aff thm̄ frōma
Alla ſom ara ſckaptha och ſckabes end nw
the haffua affſprwng aff theſſa tw
aff adam och eua the kōma

Adam bleff ſiwg effther leghomſens laap
at leffua haffdha han ey lengher haap
ſwo fick han tha til ordha
Myt lijff ſatther ieg nw ſnart til wad
vthn̄ ieg faar noghz at ſmørgha mig mz
ieg kan ey ſiwghera wordha

Thn̄ tredia ſøn haffdha han hoſſ ſig
ſath:hør nw huad ieg ſigher tig
til paradijs ſcalt thu gangha
Miſkwndhetz øllia er myn attraa
ſnarlighn̄ ſcalt thu paa waghen gaa
at ieg kwndha henna fangha

J øſther tag waghen paa høgra hand
tha finder thu ther eth wiſſnz ſand
ther ſtandha wora fiad wal kandha
Som engelen kiørdha oſſ aff paradijs wd
ſlog oſſ fuld ſaara paa wor hwd
ther wij oſſ mod hānū wandha

Til angelen nar thu kōmer tijd
ſig ieg til hānū ſatther al myn lijd
bed hānū mig noghz naadha
Och giffua mig ſmørelſa til leghoms trøſt
ieg bedher hānū deſſ mz gradendha røſt
ieg er nw ſtadt i waadha

Enghelen fick ſath try abla korn
the wara ſwo hordha ſom noghz horn
och ſagdha huad han ſculdha gøra
Han gick ſidhen hiem och grad och tød
ſyn fadher han fandt han war tha død
til iordhen mwna han hānū føra

Oc iordedha hānū paa thn̄ wēſtra hand
i ebron ſom gud gaff vp ſyn and
ſwo fick hanſſ leffnet andha
Hanſſ ſial bleff offuer .v. twſendha aar
i halffuedha ſom ſckreffuz ſtaar
gud hēna til limbum ſandha

In monte caluarie.

The karner wara førdha offuer wand och haff
och plantheda ſidhn̄ paa adams graff
thz ſckedha i formaals tidha
Ther aff wortha eth traa fuld ſtort
aff huilket wor herres kaars war giort
thz ſculla alla mēniſcka widha

Finis: Deo gratias:

❡ Thettha ſculla alla mēniſcka widha At ligherwijs ſom adam han gioꝛdha ſtrangh penitentz och plicht och bood foꝛ ſyn ſynd: ſwo ſculla wij och gøꝛa: om wij willa fly oc vndgaa halffuedes pyna. Och thz gøꝛa wij mz ſckriffthamaal: almeſſa gerningher och at wij altijd gerna ſculla willa høꝛa: och laſſa gudz oꝛdh. Och ath wij lidha och taala wardzens modgang foꝛ gudz ſckyld: mz andra och flera godha gerningher. Ther foꝛa ſigher woꝛ herra til mēniſcken.

O mēniſcka: lidher thu noghz foꝛ mig
fuld ſnarlighn̄ tha bedꝛøffuer thu tig

Tag vp thit kaars och effthérfylgha mig
ſee hwilket ther er tha ſwareſt foꝛ ſig

Haffuer thu mig kar vti thin modgang
i hīmerigha ſcalt thu til ewig tijd frøydha tigh
blant angela ſang

Wilt thu mz welløſt myt kaars foꝛbij gaa
tha ſcalt thu och wthen myt righa ſtaa

Kwnna ieg icka vti myt righa foꝛwthen pyna
och modgang komma

foruthn̄ modgāg fangher thu ther lidhn̄ frōma

Mz wngdom eller ſiwgdom orſagha tig inga ledz mig at tiana
haltz forthi: at thu icka wedſt mangha lijffs dagha ieg wil tig forlana

Lad icka tidhen tig forſømelighen bedragha
ieg haffuer icka bebreffuz tig at leffua i viij daga

Dieffuelē offrar thu thina wngha aar openbara
thu ſtaar dog om the gābla fuld ſtor en fara

Seer thu icka at dødhen dagligha dags blant falcket ſlaar
ſom ſtegheren blant hønſena nar ſom han til ſtegherhwſet gaar

Then hana ſom hā lader igen leffua han ſiwngher alligha faſt
och icka achther eller betrachther at han och ſcal døø mz en haſt

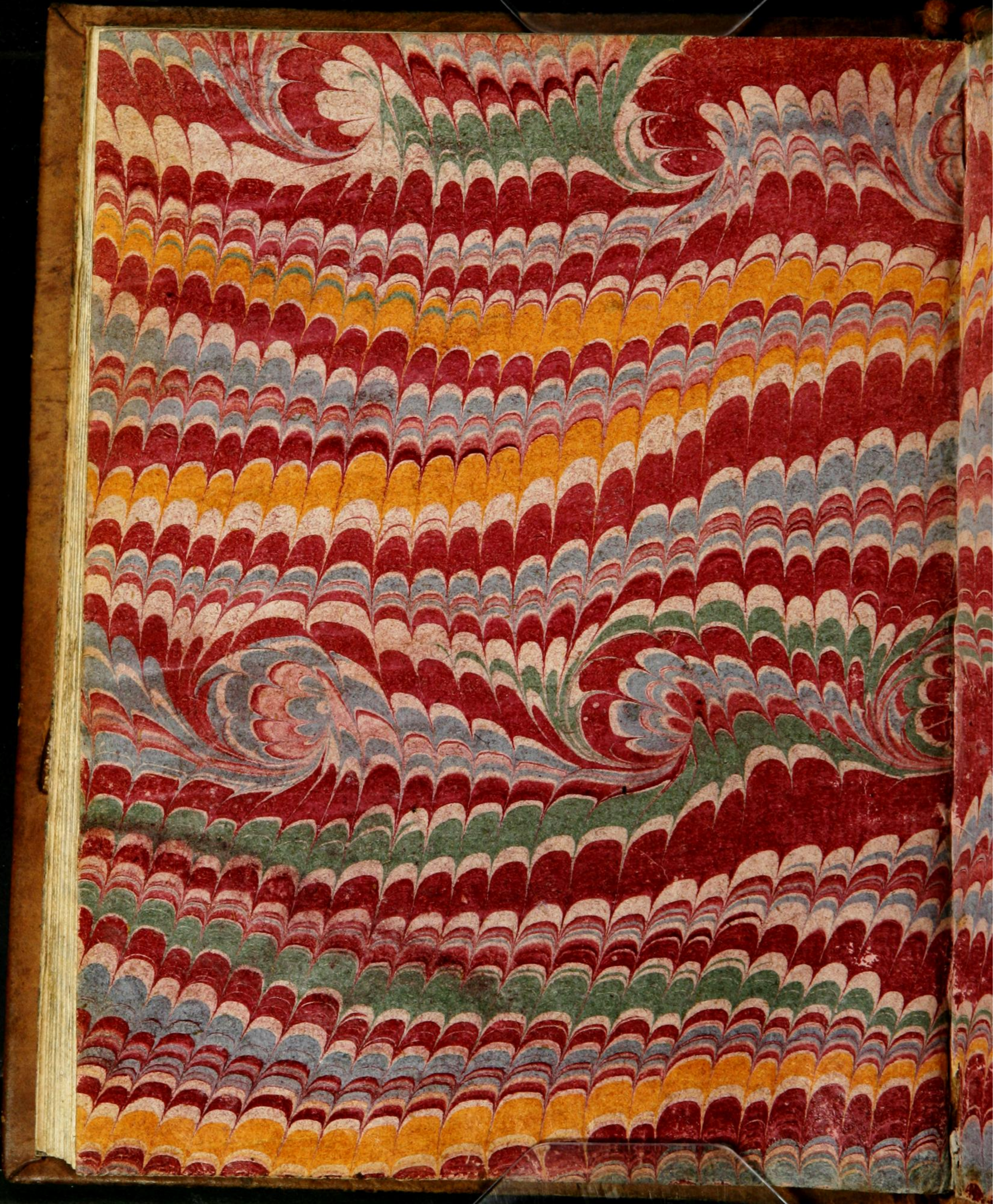Trvcht vti købmandhaffn: hoſſ her Pouel raff
Cānick vti ſamaſtz. M. d. xiiij.